

ԿԱՆԱԶ ԿԱՍ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՏՐԱՆ ԿԻՐԱԿԻ

Ավետարանում կարդում ենք, թե Առաքյալները Հիսուսի Համբարձումից հետո հավաքվում էին Վերնատան մեջ, Միոն լեքան բարձունքին և հիշում իրենց Մեծ Վարդապետի Վերջին Ընթրիքի ժամանակ տված պատգամները: Օրհնում էին հացն ու գինին, միասին աղոթում ու ճաշում էին: Մեկը բոլորի համար էր, բոլորը՝ մեկի: Այսպիսի հավաքությունների առաջին աղոթավայրն է, որ կոչվեց Աշխարհամատուռ, այսինքն՝ աշխարհում առաջին Աղոթքի Մատուռը:

Մատուռ Հունարեն բառ է (մարտիրոսն), որ նշանակում է Մարտիրոսների վայր:

Այսօրվա տոնը կոչվում է նաև *Կանաչ Կիրակի*: Դժբախտաբար *Կանաչ* բառի ճշգրիտ իմաստը մեզ ծանոթ չէ: Ոմանք նոր մի իմաստ են ուզում տեսնել նրա մեջ՝ նմանեցնելով բնության և առաջին Եկեղեցու միջև: Նա բնության մեջ ծաղկող, աճող կյանքն է, որը կենդանություն ու թարմություն է տալիս աշխարհին և մարդկության: Աշխարհամատուռն էլ որպես Քրիստոսի ցանած սերմի առաջին կանաչ ծիլը աճեց, բազմացավ և դարձավ աշխարհում տարածված առաջին Եկեղեցին:

Տաք երկրներում, ուր քիչ ձմեռ կա կամ ընդհանրապես չկա, ձյուն չի գալիս, այնտեղ ապրող ժողովուրդները շատ չեն պոռում գարնան հրաշալիքը, տեսակ-տեսակ ծաղիկների բացվելը և կանաչության արթնացումը: Հիշում եմ, Հայաստանի ձյունոտ ցուրտ ձմեռվանից հետո, երբ ձյունը սկսում էր հալվել, առաջինը ձնծաղիկն էր, որ դուրս էր գալիս, ապա ծառերը սկսում էին ծաղկել ու շլացնում էին իրենց գեղեցկությամբ: Մենք փոքրիկներս երազում էինք այդ օրվան, որպեսզի վազվզենք, կանաչների վրա թավալգրոս տանք ու ծաղիկներ հավաքենք:

Հայաստանյայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցին յուրահատուկ է այն իմաստով, որ Չատկին հաջորդող Կիրակիներին տվել է շատ որոշիչ անվանումներ՝ *Նոր Կիրակի*, *Կանաչ Կիրակի*, *Կարմիր Կիրակի*: Դրա համար էլ մեր Հայրերը երբեմն այս Կիրակիները կոչում են գունագեղ Կիրակիներ, որովհետև գույները իրենց խորհուրդներն ունեն. սպիտակը, որ նաև կոչվում է Նոր Կիրակի կամ Կրկնապատիկ՝ խորհրդանիշն է նորի, Կանաչը՝ վերազարթնումի և Կարմիրը՝ պայքարի:

Հայտնի չէ, թե երբվանի՞ց, ի՞նչ ճանապարհով կամ ի՞նչ նկատառումով են այդ գունավոր անունները մտել մեր եկեղեցական պատմության մեջ:

Շնորհք Պատրիարք Գալուստյանը ասում է.

«Որքան ալ այս երկու անվանակոչումները ժողովրդային ծագում ունենան և ըստ երևույթին ծիսական նշանակութենե գուրկ մնացած ըլլան, սակայն բոլորովին ալ դատարկ չեն կրոնական երանգե: Ըսինք, որ գարնան հետ կապ ունին անոնք, ու գարունը գուրկ չէ կրոնական իմաստե: Գարունը կյանքի վերակենդանության շրջանն է: Գարունը գեղեցկության և քաղցրու-

թյան ցուցադրությունն մըն է, որ անտարբեր չի կրնար ձգել, որքան մարդուն մարմինը և աչքը, նույնքան այ անոր միտքը և հոգեկան աշխարհը: Որքան հաճելի է զգալ կոնակին կամ կուրծքին արեգակի գաղջությունը, նույնքան հոգեպարար է ման գալ վերապարթնող բնության մեջ և զգալ հոգեկան բավարարությունը և խաղաղությունը, որ կթափանցե մեր մտածումի և սիրտի աշխարհեն ներս, թռչուններու զվարթ երգերուն ու ծաղիկներու հիասքանչ ծալիաներուն հետ:... Հոգեբուժ է բնությունը»:

«Հեթանոսություն չէ երբեք բնության երևույթներով հոգեպես տպավորվիլը, տարվիլը և համակվիլը: Հեթանոսություն չէ երբեք ի տես գարնան քաղցր և հոգեգրավ երևույթներուն բացվիլը, հոգեպես արձակվիլը, երգելը, ցատկոտելը, պար բռնելը: Հեթանոսություն է սակայն այս երևույթներու առջև կենալը և անոնցմե վեր չբարձրանալը...»

«...Այս օրերուն բնության գրեթե ամեն երևույթ կյանք կը պոռա ու կյանք կերգե:... Մահը կյանքին երևութական ու ժամանակավոր պարտությունն է:... Հին տերևները կթափին, նորերը կպտկին: Կյանքի անհատ երևույթները՝ ծառ մը, թուփ մը, տունկ մը կրնան չորնալ և հող դառնալ, բայց անոնց ձգած հունտը, սերմն ու արմատը կշարունակեն գոյությունը մեռածներուն, հաճախ ավելի աճած ու ավելի բազմապատկված» (Շնորհք Պատրիարք Գալուստյան, «Գունագեղ Կիրակիներ», Իստանպուլ, 1976, էջ 16-17):

Ուրեմն, Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցին Հիսուսի Հարությունից հետո երրորդ Կիրակին հիշատակելով Աշխարհամատրան տոնը, մեզ ուզում է հիշեցնել Եկեղեցու Նավակատիքը, այսինքն՝ սկիզբը: Իրապես էլ մի Եկեղեցու հիմնական կարևորագույն հատկանիշը ոչ թե շենքն է, այլ այն, որ նրա մեջ հայտնվի Ինքը՝ Քրիստոս:

Այն Եկեղեցուն, ուր կա մեր Տիրոջ զգալի ներկայությունը, Նրա հայանությունը, Հարությունն ու հավիտենականության ոգին, նա է կենդանի Եկեղեցին և Վերնատան շարունակությունը:

1892թ. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Խրիմյան Հայրիկն իր անդրանիկ կոնդակում գեղեցիկ պատգամները է տալիս մեր ժողովրդին. «Դու, ասում է, ինձ նշանակեցիր հովիվ այս հոտի վրա: Հիմա իմ պարտականությունն է գնալ և պարտքս կատարել»: Ամեն մեկս էլ հավատքով մեր պարտքը ունենք կատարելիք Հայաստանյայց Առաքելական մեր Մայր Եկեղեցու հանդեպ: Եվ Հայրիկը շարունակելով ասում է. «Պարտավոր եք հավատարիմ մնալ այն հաստատության, որի հիմքերը Թադեոս և Բարթողիմեոս առաքյալները դրեցին: Հավատարիմ մնալ այդ հիմքերին, որ մեզ ավանդվել է մեր Հայրապետների կողմից, չխախտել, չխանգարել մեր ավանդությունները, որովհետև այդ ավանդություններն են, որ յուրաքանչյուր ժողովրդի և յուրաքանչյուր Եկեղեցու տալիս են իր նկարագիրը»:

Եվ վերջին խրատը, որ տալիս է Հայրիկը սա է. «Օգնական եղեք ինձ»: Խոսքը ձեր մասին է, սիրելի ժողովուրդ: Դուք, որպես Մուխի անդամներ, պարտավոր եք պորավիզ լինել մեր Եկեղեցուն, ինչպես Միմոն Կյուրենացին: Երբ որ Հիսուս խաչը տանում էր Գողգոթա, Միմոն Կյուրենացի անունով մի մարդ մոտենում է և Հիսուսի փոխարեն խաչը վերցնում ու բարձրացնում է Գողգոթա: Հայրիկը շարունակում է իր խոսքը. «Որպեսզի ես կարողանամ հայ ժողովրդի խաչը բարձրացնել, առաջ տանել, դուք էլ Միմոն Կյուրենացու պես պետք է օգնեք ինձ»:

Շատ կարևոր և հիմնավոր մի պատգամ է այս: Ամեն մեկս անդամ ենք Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցու և կարիքն ունենք

վերանորոգումի ու վերապարթումի: Ու դրա համար ո՛չ միայն պետք է հավատանք, ո՛չ միայն ասենք, թե քրիստոնյա ենք, այլ մեր կենդանի գործով ու օրինակով պահապան և պաշտպան կանգնենք դրան: Կարդացեք մեր Եկեղեցու պատմությունը և կտեսնեք, թե դարեր շարունակ մինչև այսօր նա ինչպիսի սիրով, ջերմությամբ ու հավատքով է պաշտպանել իր զավակներին օտար հարձակումներից ու մահ սփռող Լենկթեմուրներից, Չինկիպիաններից ու Շահ Աբբասներից: Մոտեցեք ու գրկախառնվեցեք նրա հետ և կզգաք թե դուք ինչքան ուժեղ եք: Ձեզանից ամեն մեկը թող իր հոգեկան աշխարհը դարձնի մեկ-մեկ Եկեղեցի, որպեսզի ոչ մի օտար ազդեցություն և ոչ մի օտար ազանդ չկարողանա կործանել մեր տան միասնությունն ու խաղաղությունը:

**ՇԱՐԱԿԱՆ ՀՐՑ ԳԶ.
«ԱՅՍՕՐ ՀՐԵՇՏԱԿԱՑ»**

Այսօր հրեշտակաց բազմությունքն տօնակից լինին մեզ, քանզի երկնաւոր թագաւորն եկաւորի ի սուրբ Եկեղեցի:

Խնդա եւ զուարճացիր հարսնացեալդ աստուծոյ Եկեղեցի. քանզի զքեզ տէրն տերանց ընտրեաց եւ հաճեցաւ բնակիլ ի քեզ:

Լուսաւորեա լուսաւորեա կաթողիկէ Եկեղեցի. քանզի ի քեզ շող աստուածեղէն ի հօրէ լուսոյ ծագեաց. եւ լուսաւորեաց զմանկունս քո:

Այսօր հրեշտակաց բազմությունը տոնակից է լինում մեզ. քանզի երկնավոր թագավորդ ահա գալիս է Սուրբ Եկեղեցի:

Հրճվի՛ր, զվարճացի՛ր, Աստու չարս Եկեղեցի, որովհետև քեզ ընտրեց Տերերի Տերը և հաճությով քո մեջ բնակվեց:

Լուսավորվի՛ր, լուսավորվի՛ր Ընդհանրական Եկեղեցի, որովհետև Հորից աստվածային լույսի շող ծագեց քո վրա և լուսավորեց զավակներիդ: Ամեն: